

Opinieonderzoek Israël-Palestina

Rapport Ipsos I&O

In opdracht van Pax

Mei 2024

www.ioresearch.nl

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2024/120

Datum

mei 2024

Opdrachtgever

Pax

Auteurs

Maartje van de Koppel

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting _____ Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1	Kennis	7
2	Houdingen t.a.v. het conflict	8
2.1	Hoe kijken Nederlanders naar het conflict?	8
2.2	Stellingen	10
2.3	Apartheid	12
3	Nederzettingenbeleid	13
3.1	Kennis	13
3.2	Stoppen met bouwen en uitbreiden?	14
3.3	Economische sancties?	15
A	Onderzoeksverantwoording	16

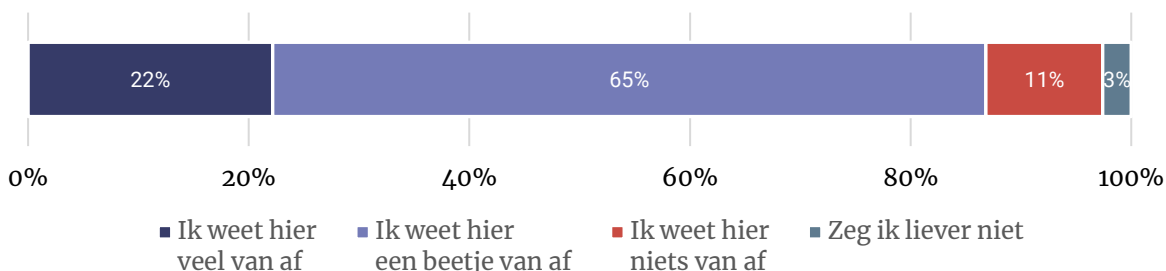
Nipte meerderheid: geen wapens leveren aan Israël

Meeste Nederlanders beperkt bekend met conflict

Circa een vijfde van de Nederlanders (22%) zegt veel af te weten van het conflict tussen Israël en de Palestijnen. De ruime meerderheid zegt er een beetje vanaf te weten. Elf procent weet er naar eigen zeggen niets vanaf. Dat is iets minder dan in 2022, toen 17 procent aangaf niets van het conflict af te weten (destijds zei 16% er ‘veel’ vanaf te weten, 66% ‘een beetje’)

Figuur I: In hoeverre bent u bekend met het conflict tussen Israël en de Palestijnen?

Basis: allen (n = 1.073).

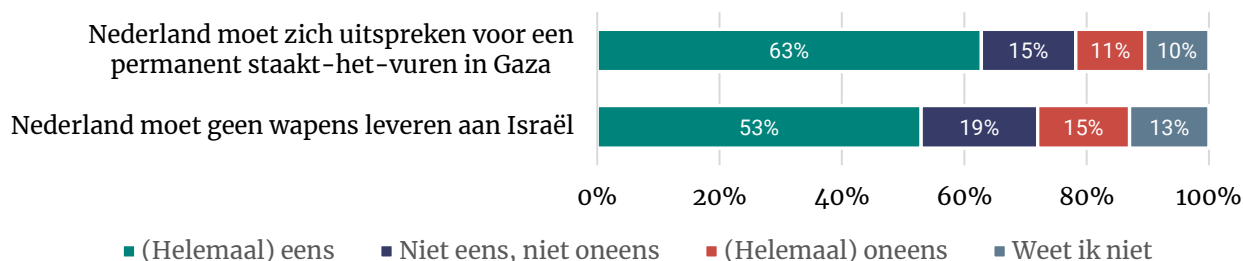
Nederlanders die in enige mate bekend zijn met het conflict, vroegen we in hun eigen woorden te omschrijven hoe zij naar het conflict kijken. Velen omschrijven de situatie als ‘complex’, of zelfs ‘onoplosbaar’. Opvallend is dat respondenten benoemen dat zij eerder (na de aanvallen van Hamas op 7 oktober) Israël steunden, maar nu sympathie voor Israël verliezen vanwege het geweld in Gaza en de vele burgerslachtoffers. Zo schrijft een respondent: *“Te complex om in een paar zinnen te vertellen, maar als het om de huidige situatie gaat: in eerste instantie begrip voor tegenreactie Israël, maar die stemming sloeg na een paar weken om. Ben verbijsterd en woedend over wat Israël de Palestijnse bevolking aandoet.”* Andere punten die vaak naar voren komen zijn dat beide partijen schuld dragen, men juist begrip en steun voor Israël toont en dat men afschuw uit over de burgerslachtoffers die vallen.

Nipte meerderheid wil geen wapenleveranties, wel permanent staakt-het-vuren

Bijna twee derde van de Nederlandse bevolking (63%) vindt dat Nederland zich moet uitspreken voor een permanent staakt-het-vuren in Gaza. Eén op tien (11%) is het hiermee oneens. Daarnaast vindt 53 procent dat Nederland geen wapens moet leveren aan Israël. Vijftien procent is het daarmee oneens.

Figuur II: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: allen (n = 1.073).

Stellingen waaruit steun voor Israël spreekt, krijgen minder steun. Zo vindt slechts circa één op vijf het terecht dat Nederland militair samenwerkt met Israël (36% vindt dat niet), dat de bombardementen in Gaza nodig zijn om Hamas uit te schakelen (42% vindt dat niet) en dat de Nederlandse regering Israël moet steunen (41% vindt dat niet).

Anderzijds is er ook geen meerderheid voor het opleggen aan economische sancties aan Israël als het geweld niet stopt (39% voor).

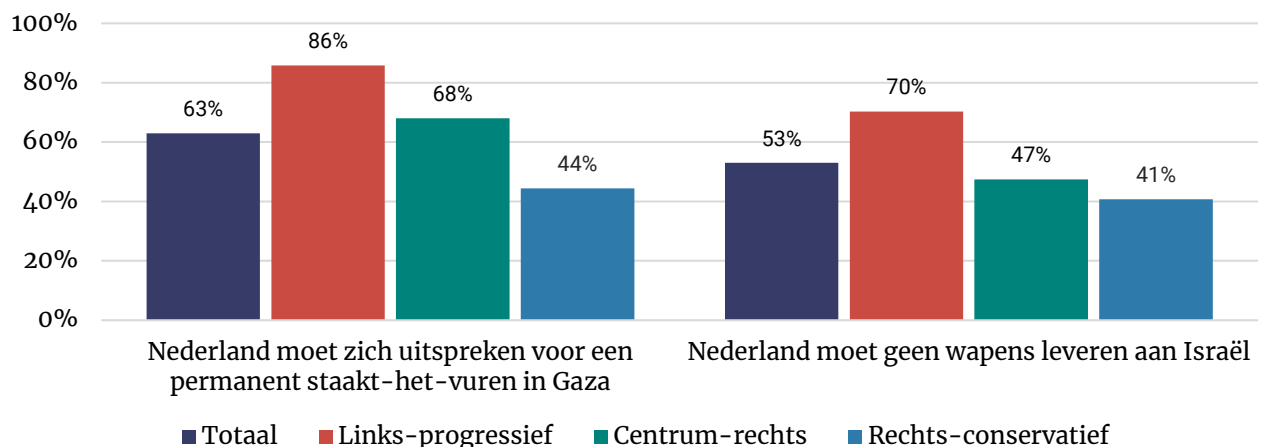
Met name links-progressieve kiezers willen staakt-het-vuren en stop op wapens

Kiezers van linkse en progressieve partijen zijn in grote meerderheid voor een permanent staakt-het-vuren in Gaza (86%) en tegen het leveren van wapens aan Israël (70%).

Voor centrumrechtse en rechts-conservatieve kiezers geldt dat minder vaak. Wel is er onder centrumrechtse kiezers nog een meerderheid voor het staakt-het-vuren (68%); onder rechts-conservatieve kiezers gaat het om 44 procent. Gaat het om wapenleveranties, dan liggen centrumrechtse en rechts-conservatieve kiezers dicht bij elkaar.

Figuur III: Stellingen over staakt-het-vuren en wapens, naar politieke stroming¹

Basis: allen (n = 1.073)

Nederlanders met kennis van nederzettingenbeleid willen verdere bouw stoppen

Ruim een derde (36%) zegt niets af te weten van het Israëlische beleid rondom nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever. De helft (49%) weet naar eigen zeggen een beetje van dit beleid af, 11 procent zegt er veel vanaf te weten

Degenen die iets van het Israëlische beleid rondom nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever af zeggen te weten, legden we de volgende stelling voor: 'Israël moet stoppen met het bouwen en uitbreiden van nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever'. Ruim driekwart van hen (78%) is het daarmee eens. Slechts 3 procent is het ermee oneens. Omgerekend naar de totale bevolking is dus

¹ Links-progressief: D66, SP, GroenLinks-PvdA, PvdD en Volt. Centrum-rechts: VVD, CDA, CU en NSC. Rechts-conservatief: PVV, FvD, SGP, JA21 en BBB.

47 procent van de bevolking naar eigen zeggen op de hoogte van het Israëlische nederzettingenbeleid én van mening dat Israël moet stoppen met het bouwen en uitbreiden van nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever.

Degenen die vinden dat Israël moet stoppen met het bouwen van nederzettingen, zijn vaak ook bereid tot sancties. Mocht Israël toch doorgaan met het bouwen van nederzettingen, dan vindt 66 procent van hen dat Nederland sancties moet opleggen aan Israël. Tien procent vindt dat niet. In totaal gaat het dus om 31 procent van de bevolking die iets afweet van het nederzettingenbeleid, vindt dat Israël moet stoppen met het bouwen van nederzettingen, en vindt dat Nederland hierom sancties moet opleggen.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdagmiddag 10 tot dinsdagochtend 14 mei 2024. In totaal werkten 1.073 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel; 42 respondenten met een niet-westerse achtergrond deden mee via Panelclix. Ipsos I&O voerde dit onderzoek uit in opdracht van Pax.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van $n=2.000$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

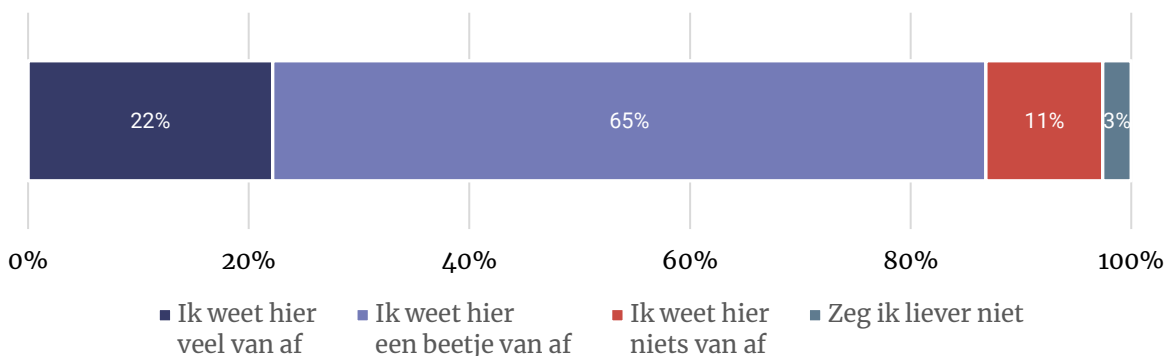
1 Kennis

Meeste Nederlanders beperkt bekend met conflict

Circa een vijfde van de Nederlanders (22%) zegt veel af te weten van het conflict tussen Israël en de Palestijnen. De ruime meerderheid zegt er een beetje vanaf te weten. Elf procent weet er naar eigen zeggen niets vanaf.

Figuur 1.1: In hoeverre bent u bekend met het conflict tussen Israël en de Palestijnen?

Basis: allen (n = 1.073).

Men zegt nu iets vaker bekend te zijn met het conflict dan twee jaar geleden. In mei 2022 gaf nog 17 procent aan niets van het conflict af te weten. Zestien procent wist er toen naar eigen zeggen veel vanaf, 66 procent 'een beetje'.

2 Houdingen t.a.v. het conflict

2.1 Hoe kijken Nederlanders naar het conflict?

Als we Nederlanders vragen in hun eigen woorden te omschrijven hoe zij kijken naar het conflict tussen Israël en de Palestijnen, valt op dat velen het omschrijven als een complexe situatie, die volgens een deel inmiddels 'onoplosbaar' is. Respondenten reflecteren ook op de geschiedenis van de situatie en stellen vast dat het conflict al zeer lang gaande is. Ook valt op dat veel respondenten benoemen dat zij in eerste instantie (na 7 oktober) sympathie voelde voor Israël/Israël steunden, of de Palestijnse zaak niet steunden, maar dat zij nu sympathie voor Israël verliezen vanwege het geweld in Gaza en de vele burgerslachtoffers. Zij zien het handelen van Israël als disproportioneel, sommigen noemen het een oorlogsmisdaad.

Verder komende met name de volgende punten terug:

- Beide kanten hebben schuld en verkeerde dingen gedaan;
- Als men vooral steun uitspreekt voor Israël of Palestina:
 - De aanval van Hamas op 7 oktober was verschrikkelijk en Israël mag daarop reageren
 - Israël onderdrukt Palestijnen al langere tijd, Israëlische reactie op de aanvallen van Hamas is disproportioneel
- Het is heel erg dat er zo veel burgerslachtoffers vallen;
- Het conflict gaat nooit opgelost worden, Nederland kan zich er beter niet mee bemoeien;
- Men moet streven naar een twee-statenoplossing.

Citaten ter illustratie:

- *Aangezien de wederzijdse haat zo diep geworteld is verwacht ik dat het meerdere generaties gaat duren voordat er een voor beide kanten acceptabele oplossing komt.*
- *Onoplosbare kwestie door onverzoenlijke houding van allen*
- *Loopt al sinds de eerste wereldoorlog, alleen als twee partijen elkaar een toekomst gunnen zullen ze zelf een toekomst zonder geweld kennen.*
- *Jarenoud probleem dat al mis is gegaan toen de Engelsen nog de koloniale heersers waren.*
- *Ze hebben alle twee dingen gedaan die niet oke zijn, dus weet niet zo goed wie nou 'goed' of 'slecht' is*
- *Weinig sympathie voor beide partijen. Geen van de strijdende partijen wil vrede.*
- *Ze zijn beide fout bezig, maar Israël is wel heel erg bezig nu*
- *Wat Hamas deed in oktober is heel verwerpelijk, maar wat Israël nu doet in Gaza is nog veel erger*
- *Vindt wat de Palestijnen doen en gedaan hebben niet goed, maar zoals Israël nu tekeer gaat kan ook niet.*
- *Van wat ik weet vind ik het onbegrijpelijk dat Israël maar door kan gaan met militaire acties.*
- *Te complex om in een paar zinnen te vertellen, maar als het om de huidige situatie gaat: in eerste instantie begrip voor tegenreactie Israël, maar die stemming sloeg na een paar weken om. Ben verbijsterd en woedend over wat Israël de Palestijnse bevolking aandoet.*
- *Nederlandse regering moet zich schamen met haar houding t.o.v. Israël want daar is duidelijk een genocide gaande*
- *Israël reageert disproportioneel en is voornamelijk uit op het volledig verdrijven van de Palestijnen.*

- *Het is tot op zekere hoogte redelijk geweest dat Israël reageerde op de aanval van Palestina maar ze gaan veel te ver met hun acties en schenden daarmee rechten en wetten*
- *Zal nooit worden opgelost. Laat ze het lekker uitzoeken met elkaar. Geen aandacht met aan besteden. Gaat al jaren zo een zal nooit verbeteren*
- *Wederom een conflict waar Nederland zich niet mee moet bemoeien*
- *Omdat de Palestijnen de agressors zijn in dit gebied vind ik dat Israël het volle recht heeft hun grondgebied te verdedigen tegen agressie van wie dan ook.*
- *Ik vind dat Hamas begonnen is met de oorlog, dus Israël heeft het recht om Hamas aan te vallen en proberen de gijzelaars terug te krijgen*
- *Keten van actie/reactie (geweld en dan wraak) moet doorbroken worden. Verdraagzaamheid is de enige oplossing. Maar reëler is twee gescheiden staten met VN-bufferzones.*
- *Israël moet stoppen met het bezetten van gebieden. Twee staten is de beste oplossing.*
- *Ik vind het heel erg voor alle onschuldige slachtoffers en ben van mening dat er hulp moet komen met eten en noodzakelijke voorzieningen*
- *Het speelt al jaren en de trieste gevolgen blijven voor rekening van onschuldige burgers aan beide zijdes*

2.2 Stellingen

Nipte meerderheid wil geen wapenleveranties, wel permanent staakt-het-vuren

Bijna twee derde van de Nederlandse bevolking (63%) vindt dat Nederland zich moet uitspreken voor een permanent staakt-het-vuren in Gaza. Eén op tien (11%) is het hiermee oneens. Mocht het geweld in Gaza niet stoppen, vindt 39 procent dat Nederland economische sancties moet opleggen aan Israël. Eén op vijf (22%) is het daarmee oneens.

Daarnaast vindt de helft van de Nederlanders (53%) dat Nederland geen wapens moet leveren aan Israël. Vijftien procent is het daarmee oneens.

Stellingen waaruit steun voor Israël spreekt krijgen minder steun. Eén op de vijf Nederlanders (20%) vindt het terecht dat Nederland militair samenwerkt met Israël, een groter aandeel vindt dat niet 26%). Ook één op vijf acht de bombardementen in Gaza nodig om Hamas uit te schakelen (42% niet). Verder vindt één op vijf dat de Nederlandse regering Israël moet steunen, 41 procent vindt van niet.

Figuur 2.1: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: allen (n = 1.073).

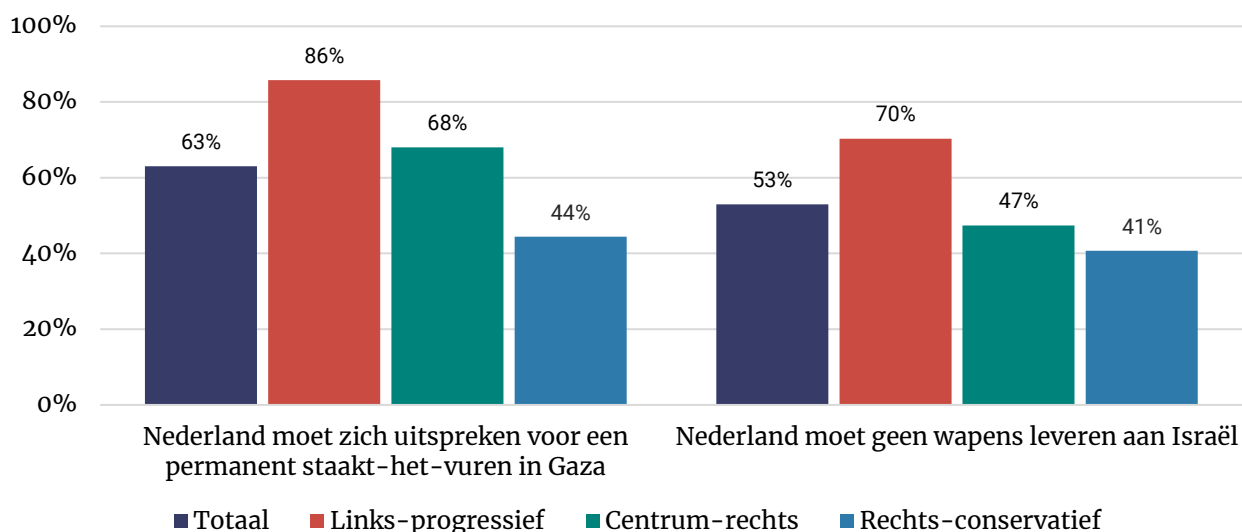
Naar politieke voorkeur

Kiezers van linkse en progressieve partijen zijn in grote meerderheid voor een permanent staakt-het-vuren in Gaza (86%) en tegen het leveren van wapens aan Israël (70%).

Voor centrumrechtse en rechts-conservatieve kiezers geldt dat minder vaak. Wel is er onder centrumrechtse kiezers nog een meerderheid voor het staakt-het-vuren (68%); onder rechts-conservatieve kiezers gaat het om 44 procent. Gaat het om wapenleveranties, dan liggen centrumrechtse en rechts-conservatieve kiezers dicht bij elkaar.

Figuur 2.2: Stellingen over staakt-het-vuren en wapens, naar politieke stroming²

Basis: allen (n = 1.073)

² Links-progressief: D66, SP, GroenLinks-PvdA, PvdD en Volt. Centrum-rechts: VVD, CDA, CU en NSC. Rechts-conservatief: PVV, FvD, SGP, JA21 en BBB.

2.3 Apartheid

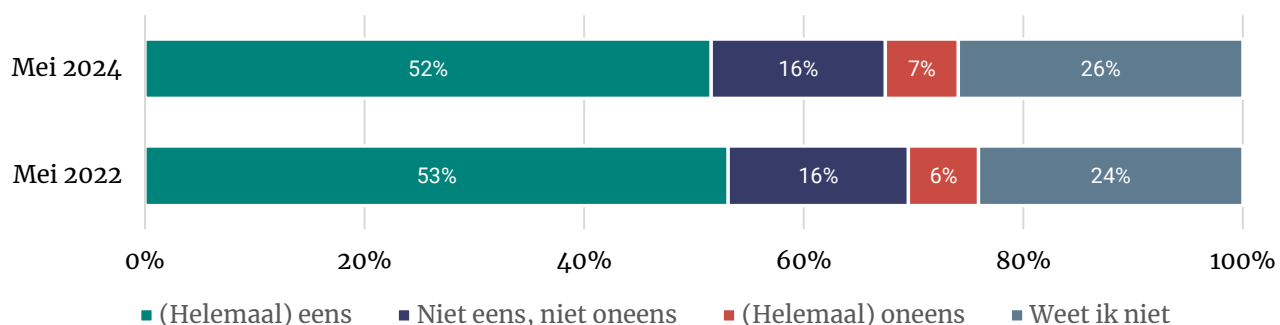
Helft ziet apartheid in Israël-Palestina

De helft van de Nederlanders vindt dat er sprake is van apartheid in Israël en de Palestijnse gebieden. Slechts 7 procent vindt dat niet. Een flink aandeel (26%) zegt het niet te weten.

Vergeleken met twee jaar geleden (mei 2022) is de mening van Nederlanders over deze kwestie onveranderd.

Figuur 2.3: 'Er is sprake van apartheid in Israël en de Palestijnse gebieden'

Basis: allen (2024: n = 1.073. 2022: n = 829).

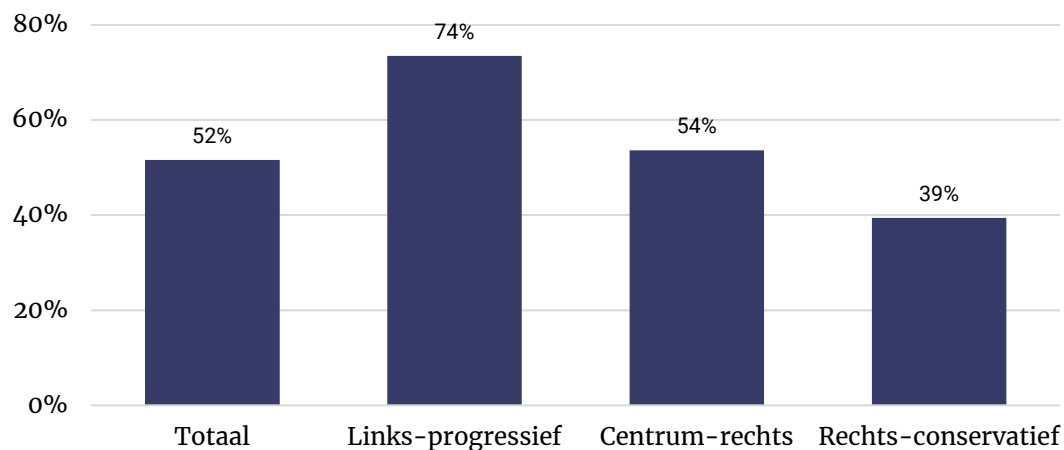

Kiezers van linkse en progressieve partijen vinden beduidend vaker dat er sprake is van apartheid in Israël en de Palestijnse gebieden dan centrumrechtse en rechts-conservatieve kiezers.

Figuur 2.4: 'Er is sprake van apartheid in Israël en de Palestijnse gebieden', naar politieke stroming

Getoond in figuur: % eens en helemaal eens (niet getoond: neutraal, oneens, helemaal oneens, weet niet).

Basis: allen (n = 1.073).

3 Nederzettingenbeleid

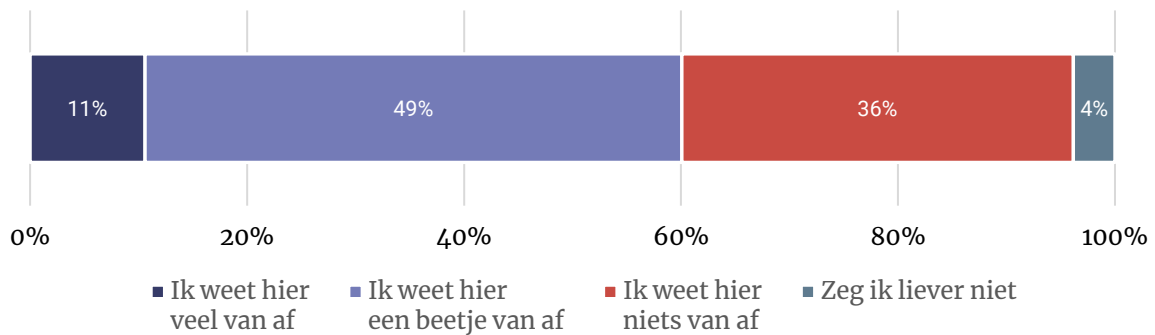
3.1 Kennis

Meesten niet tot beperkt bekend met nederzettingenbeleid

Ruim een derde (36%) zegt niets af te weten van het Israëlische beleid rondom nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever. De helft (49%) weet naar eigen zeggen een beetje van dit beleid af, 11 procent zegt er veel vanaf te weten

Figuur 3.1: In hoeverre bent u bekend met het Israëlische beleid rondom nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever?

Basis: allen (n = 1.073)

3.2 Stoppen met bouwen en uitbreiden?

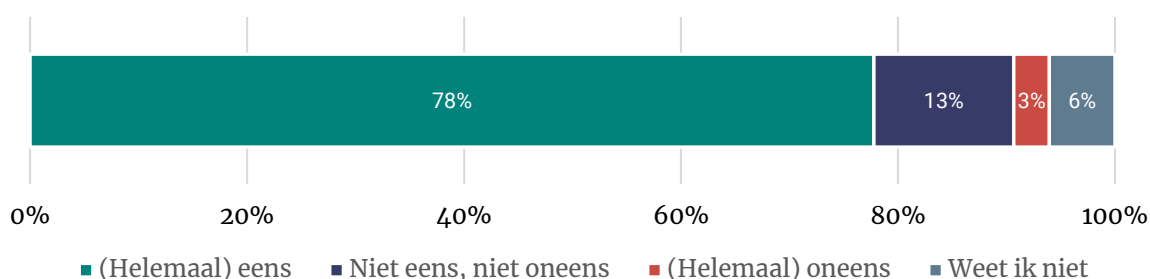
Nederlanders met kennis van nederzettingenbeleid willen verdere bouw stoppen

Degenen die iets van het Israëlische beleid rondom nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever af zeggen te weten, legden we de volgende stelling voor: 'Israël moet stoppen met het bouwen en uitbreiden van nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever'. Ruim driekwart van hen (78%) is het daarmee eens. Slechts 3 procent is het ermee oneens.

Omgerekend naar de totale bevolking is 47 procent van de bevolking naar eigen zeggen op de hoogte van het Israëlische nederzettingenbeleid én van mening dat Israël moet stoppen met het bouwen en uitbreiden van nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever.

Figuur 3.2: 'Israël moet stoppen met het bouwen en uitbreiden van nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever'

Basis: weet iets van het Israëlische beleid rondom nederzettingen (n = 639).

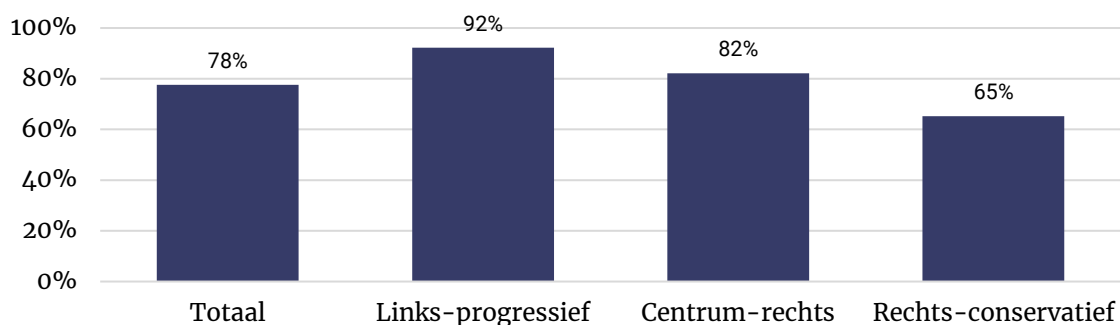
In eerder onderzoek voor Pax (mei 2022) legden we deze stelling ook voor, destijds aan iedereen (ongeacht kennis van het beleid). Toen zagen we dat 56 procent van de Nederlandse bevolking vond dat Israël moet stoppen met het bouwen en uitbreiden van nederzettingen (6% vond dat niet).

Naar politieke voorkeur

Links-progressieve kiezers die zeggen af te weten van het nederzettingenbeleid zijn vinden bijna allemaal (92%) dat Israël moet stoppen met het bouwen van nederzettingen. Centrumrechtse en rechtse-conservatieve kiezers vinden dat in mindere mate, maar ook hier gaat het om de meerderheid.

Figuur 3.3: 'Israël moet stoppen met het bouwen en uitbreiden van nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever', naar politieke stroming

Basis: weet iets van het Israëlische beleid rondom nederzettingen (n = 639).

3.3 Economische sancties?

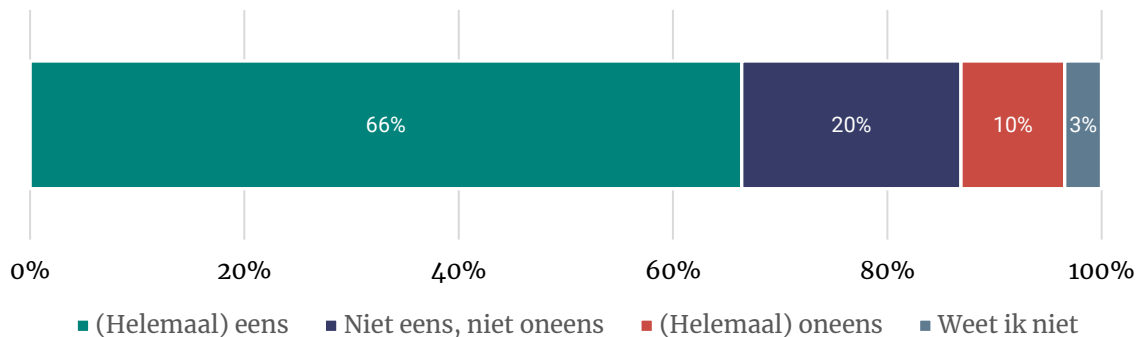
Meerderheid tegenstanders nederzettingenbeleid ook bereid tot sancties

Degenen die vinden dat Israël moet stoppen met het bouwen en uitbreiden van nederzettingen, vroegen we hoe zij aankijken tegen sancties. Mocht Israël toch doorgaan met het bouwen van nederzettingen, dan vindt 66 procent van hen dat Nederland sancties moet opleggen aan Israël. Tien procent vindt dat niet.

In totaal gaat het dus om 31 procent van de bevolking die iets afweet van het nederzettingenbeleid, vindt dat Israël moet stoppen met het bouwen van nederzettingen, en vindt dat Nederland hierom sancties moet opleggen.

Figuur 3.4: 'Als Israël niet stopt met het bouwen en uitbreiden van nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever, moet Nederland economische sancties opleggen aan Israël'

Basis: vindt dat Israël moet stoppen met bouwen van nederzettingen (n = 513).

A Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdagmiddag 10 tot dinsdagochtend 14 mei 2024. In totaal werkten 1.073 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel; 42 respondenten met een niet-westerse achtergrond deden mee via Panelclix.

Ipsos I&O voerde dit onderzoek uit in opdracht van Pax.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van $n=2.000$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

Ipsos I&O

Ipsos I&O komt voort uit het recente samengaan van I&O Research en Ipsos. Ipsos I&O is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2022). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

Ipsos I&O is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. Ipsos I&O is ISO 9001-, ISO 20252-, ISO 27001-, ISO 27701- en NEN-5710 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

Contactgegevens

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl